

7.1.7 Buitengebied.

Gebiedsbeschrijving.

Het buitengebied van de gemeente Súdwest-Fryslân is in landschappelijk en cultuurhistorisch opzicht een rijk gebied. Het buitengebied kent verschillende landschapstypen te weten het veen- en merengebied, het kleigebied en in het zuiden voor een klein deel het stuwwallenlandschap. Daarnaast kent de IJsselmeerkust een heel eigen identiteit.

Deze gebieden variëren van oude verkavelingspatronen die gerelateerd zijn aan het oude kwelderwallenlandschap tot relatief jonge inpolderingen. De zee-invloeden in vroegere tijden zijn belangrijk geweest in het ontstaan van de landschappelijke ontwikkeling van het buitengebied. De karakteristieke slachtedijken en hemdijken refereren hiernaar. Deze verzameling dijken in vooral de noordwestelijke hoek van de gemeente hadden oorspronkelijk voor de verschillende polders en landstreken een beschermende functie.

In ruimtelijk opzicht zijn alle verschillende landschapstypen nog steeds merkbaar.

Ook de wijze waarop de bebouwing is gepositioneerd verklaart veel van dit landschap. Zo zijn op verschillende plekken kleine bebouwingsconcentraties te vinden die rondom een terp of enkele terpen zijn gebouwd terwijl in het poldergebied de boerderijen veel meer verspreid over het gebied liggen.

Van grote invloed op het ruimtelijk beeld van het buitengebied zijn de ontwikkelingen op het gebied van windenergie. Voorheen ging het vooral om solitaire turbines op diverse locaties. Er is vooral in het noordwestelijk deel van de gemeente steeds meer sprake van clustering van turbines. Ook objecten als bruggen, sluizen en gemalen kunnen het ruimtelijk beeld beïnvloeden.

In het buitengebied komen vanzelfsprekend veel boerderijen voor. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de boerderijbebouwing een sterk beeldbepalende invloed heeft in het open landschap van de gemeente. De agrarische bedrijfsontwikkeling heeft de laatste decennia geleid tot diverse nieuwe bedrijfsgebouwen. Soms gaat het om compleet nieuwe

bedrijven, een andere keer om een nieuwe loods of ligboxenstal. Daarnaast liggen er in het buitengebied diverse burgerwoningen. Sommige daarvan zijn al decennia oud maar op een aantal plekken ook van recentere datum.

Het bebouwingsbeeld wordt overwegend bepaald door een traditioneel ambachtelijke architectuur uit de 19e en 20e eeuw. Gedurende de tweede helft van de vorige eeuw zijn daar diverse jongere invullingen opgekomen. Deze ontwikkelingen gaan nog steeds door en vormen een lichte bedreiging voor het traditioneel ambachtelijke bebouwingsbeeld.

Beleid en ambitie.

Het beleid is vooral gericht op beheer en versterking van de bestaande situatie. In de gemeentelijke visie op de ruimtelijke kwaliteit met de naam 'Mei soarch foar us lânskip' zijn de kernkwaliteiten van de verschillende landschapstypen benoemd. In die visie heeft de gemeenteraad aangegeven dat bij alle ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente geldt dat de kernkwaliteiten van de verschillende landschapstypen leidend zijn. Daarnaast worden ruimtelijke ontwikkelingen gestuurd op de volgende uitgangspunten:

- Versterken van de grootse openheid van het klei- en veengebied en de meren;
- Aandacht voor detail binnen het grootschalig landschap;
- Versterken van het contrast tussen binnendijks en buitendijks gebied;
- Behoud van authenticiteit en eenvoud;
- Ruimte voor dynamiek, experiment en contrast.

Criteria.

Naast de hieronder genoemde gebiedsgerichte welstandscriteria gelden voor de volgende, veel in het buitengebied voorkomende objecten aanvullend nog een aantal objectgerichte welstandscriteria.

- Boerderijen
- Bijzondere stalvormen bij boerderijen
- Paardenbakken, paddocks, langeercirkels en trainingsmolens
- Silo's en mestvergistingsinstallaties

-Solitaire windturbines

Voor die aanvullende criteria wordt verwezen naar het hoofdstuk 'Objectgerichte criteria'.

Algemeen:

- Bouwinitiatieven houden rekening met de kenmerken en kernkwaliteiten van het specifieke landschapstype.

Plaatsing:

- Hoofdgebouwen staan overwegend in het historisch gegroeide patroon.
- Er is sprake van vrijstaande en bij (agrarische) bedrijven geconcentreerde bebouwing op het erf.
- Gebouwen staan overwegend haaks op of evenwijdig aan de weg. De bouwwerken zijn met de representatieve voorgevel georiënteerd op het openbaar gebied/de weg.
- Bijzondere complexen/functies kunnen een opvallende en/of afwijkende ligging krijgen, mits een goede landschappelijke inpassing wordt bereikt.

Hoofdvorm:

- Overwegend één bouwlaag met duidelijke kap; bijzondere functies kunnen afwijken.
- De massa-opbouw is overwegend enkelvoudig (bijvoorbeeld stelpboerderij of bedrijfsloods) tot samengesteld (kop-hals-romp-boerderij).
- De gebouwen zijn rechthoekig opgezet.
- Over het algemeen is er sprake van een symmetrische hoofdropzet.
- Bijzondere functies kennen eventueel een samengestelde massa-opbouw of complexmatige bebouwing waarbij het representatieve bouwdeel naar de weg is gekeerd.
- Nieuwe invullingen kunnen modern worden vormgegeven, maar zijn ingetogen.

Aanzichten en opmaak:

- Er is sprake van een duidelijke gerichtheid op het openbaar gebied.
- Duidelijk evenwicht tussen verticaal gerichte gevelopeningen en horizontale accenten (zoals plint, gevelopbouw, daklijsten e.d.).
- Hoofdgebouwen hebben een traditionele hoofdopzet; bijgebouwen kunnen afwijken.
- Nieuwe invullingen kunnen modern, maar zijn ingetogen.
- Daken zijn voorzien van (gebakken) pannen en/of riet. Bij verbouw dient een zorgvuldige afstemming op het bestaande plaats te vinden. Een moderne nieuwe invulling of aanbouw bij bestaande bebouwing kan aanleiding zijn van de hiervoor genoemde materialisering af te wijken.
- Afwijkend materiaalgebruik bij agrarische bedrijfsgebouwen is mogelijk, mits respectvol ten opzichte van de omgeving. Geen glimmende materialen toepassen.
- Bij (ligboxen-)stallen worden eventuele lichtnokken uitgevoerd in helder acrylaat.
- Traditionele kleurstellingen overheersen, afgestemd op het bestaande.
- Bij bestaande bebouwing aandacht voor ambachtelijke traditionele details.
- Nieuwbouw kent een zorgvuldige detaillering van gevelopeningen en/of daklijsten; bij (agrarische) bijgebouwen blijft dit sober.

Criteria reclame-uitingen:

- Reclame-uitingen mogen niet ontsierend zijn voor het landschap of afbreuk doen aan de kwaliteit van de openbare ruimte en leefbaarheid. Daarom zijn in ieder geval de volgende reclames niet toegestaan:
 - bewegende reclame,
 - reclame door middel van beeldschermen (zoals LCD/plasma-schermen)
 - daglichtreflecterende reclame,
 - lichtreclame (waaronder lichtbakken)
 - lichtprikkels,
 - roterende reclame,

- reclame die niet loodrecht of vlak, maar schuin tegen de gevel is geplaatst,

- Het aanlichten van reclame heeft de voorkeur boven reclame in lichtbakken; er moet daarbij wel sprake zijn van minimaal/terughoudend aanlichten.

Aanvullend gelden voor rijks- en gemeentelijk beschermde monumenten de volgende reclamecriteria:

- Reclamebelettering op de gevel mag alleen bestaan uit open losse letters.
- De niet verlichte open losse letters zijn qua plaatsing, maat, vormgeving en kleur goed op de architectuur van de gevels afgestemd.
- Reclame-uitingen mogen geen bijzondere monumentale gevelelementen bedekken.

Overig:

- Streven naar respecteren en handhaven erfbeplantingen; nieuwe bedrijfsgebouwen vragen om goede landschappelijke inpassing.